

CSABAI ZOLTÁN - MÓRA ARNOLD

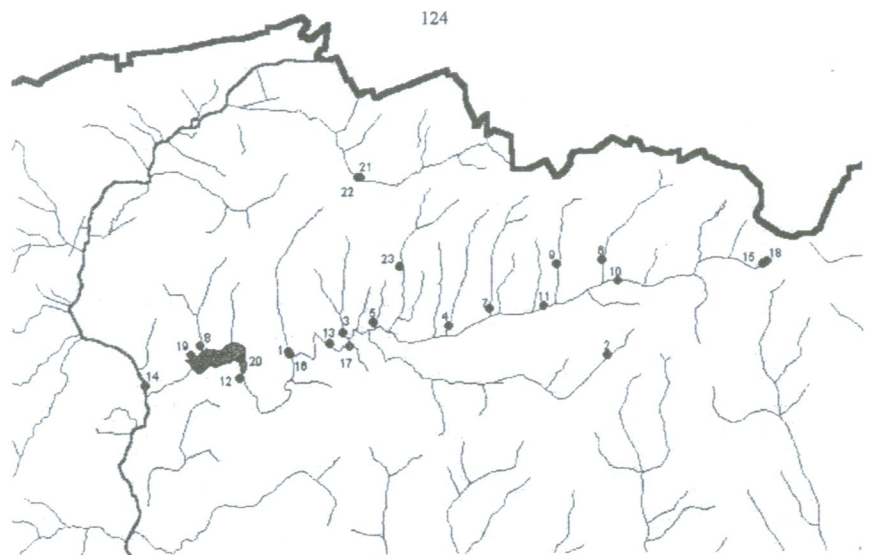
Vízibogarak (Coleoptera: Haliplidae, Dytiscidae, Noteridae, Gyrinidae, Hydrophilidae) a Rakaca-patakvidékről

A Rakaca-patak és környéke - Magyarország sok más tájához hasonlóan - vízibogarak szempontjából szinte alig ismert terület. Átfogó faunisztikai munka a területen ezideig nem készült. Mindössze CSABAI és munkatársai (2001) említik 11 faj előfordulását a területről szórványgyűjtések alapján. Rakaca-patakvidéki 2001-ben 23 mintavételi helyen, a vízibogarak fenológiai sajátosságait figyelembe véve 4 alkalommal tavasszal (május 05-07., 13.), nyáron (július 05-08.), nyár végén (szeptember 07-09.) és ősszel (november 02-03.) végeztünk faunisztikai gyűjtéseket.

A gyűjtőhelyek felsorolásánál (ld. 1. táblázat, 1. ábra) megadjuk annak elnevezését, zárójelben hovatartozását, valamint pontos geo-, illetve 10x10 km-es UTM hálónégyzet kódját (DÉVAI et al. 1997, MISKOLCZI et al. 1997).

Víztér megnevezése (közíg. hovatartozással)	Szélesség	Hosszúság	UTM kód
Barakonyi-patak (Rakacaszend)	48°27'09"	20°49'28"	DU86
Bátor-patak (Felsőgagy)	48°26'50"	21°00'38"	EU06
Debréte-patak (Rakacaszend)	48°27'32"	20°51'23"	DU86
Janka-patak déli része (Szászfa)	48°27'38"	20°55'05"	DU96
"Kadobeci-völgy patakja" (Rakaca)	48°27'46"	20°52'28"	DU96
Kányi-patak (Büttös)	48°29'04"	21°00'32"	EU07
"Keresztétei" patak (Szászfa)	48°28'01"	20°56'32"	DU96
Martonyi patak (Szalonna)	48°27'20"	20°46'23"	DU86
Perecsei-patak (Perecse)	48°29'01"	20°58'58"	DU97
Rakaca-patak (Büttös)	48°28'35"	21°01'03"	EU06
Rakaca-patak (Krasznokvajda)	48°28'02"	20°58'27"	DU96
Rakaca-patak (Meszes)	48°26'33"	20°47'44"	DU86
Rakaca-patak (Rakacaszend)	48°27'18"	20°50'56"	DU86
Rakaca-patak (Szalonna)	48°26'26"	20°44'27"	DU86
Rakaca-patak (Szemere)	48°28'51"	21°06'04"	EU06
Rakaca-patak, Barakonyi-p. torkolatánál (Rakacaszend)	48°27'04"	20°49'30"	DU86
Rakaca-patak, Mély-árok (Rakacaszend)	48°27'14"	20°51'35"	DU86
Rakaca-víztároló A (Szalonna)	48°27'07"	20°46'03"	DU86
Rakaca-víztároló B (Szalonna)	48°27'00"	20°47'50"	DU86
Sas-patak (Tornaszentjakab)	48°31'11"	20°52'08"	DU97
"Sas-patak rétje" (Tornaszentjakab)	48°31'10"	20°52'05"	DU97
"Szemerei rét" (Szemere)	48°28'55"	21°06'10"	EU06
Viszlói-patak (Viszló)	48°29'04"	20°53'26"	DU97

1. táblázat. A gyűjtőhelyek és pontos geo- és 10x10 kilométeres UTM koordinátái

1. térkép. A Rakaca-patakvidéken végzett faunisztikai felmérés gyűjtőhelyei [1= Barakonyi-patak (Rakacaszend); 2= Bátor-patak (Felsőgagy); 3= Debréte-patak (Rakacaszend); 4= Janka-patak déli része (Szászfa); 5= "Kadobeci-völgy patakja" (Rakaca); 6= Kányi-patak (Büttös); 7= "Keresztétei" patak (Szászfa); 8= Martonyi patak (Szalonna); 9= Percsei-patak (Percse); 10= Rakaca-patak (Büttös); 11= Rakaca-patak (Krasznokvajda); 12= Rakaca-patak (Meszes); 13= Rakaca-patak (Rakacaszend); 14= Rakaca-patak (Szalonna); 15= Rakaca-patak (Szemere); 16= Rakaca-patak, a Barakonyi-patak torkolatánál (Rakacaszend); 17= Rakaca-patak, Mély-árok (Rakacaszend); 18= "Szemerei rét" (Szemere); 19= Rakaca-víztároló, A (Szalonna); 20= Rakaca-víztároló, B (Szalonna); 21= Sas-patak (Tornaszentjakab); 22= "Sas-patak rétye" (Tornaszentjakab); 23= Viszlói-patak (Viszló)]. A térkép elkészítésében a Természetvédelmi Információs Központ (TIK) volt segítségünkre.

Eredmények

A 23 mintavételi ponton végzett gyűjtéseink alkalmával 64 vízbogárfaj előfordulását tudtuk kimutatni. Ezek családok közötti megoszlása a következő: Haliplidae 7, Dytiscidae 32, Noteridae 2, Gyrinidae 2, Hydrophilidae 21.

Összességében a Rakaca-patakvidék vízbogár-faunájáról a következőket lehet elmondani: a területen egy-két víztér kivételével nincsenek nagyobb kiterjedésű állóvizek, mocsarakat is csak tavasszal, a patakok mentén találunk, ezért számos faj hiányzik a területről, amely kifejezetten ezeket keresi. Ugyanakkor igen érdekes - és nemcsak a vízbogarak esetében megfigyelhető - tény az, hogy a terület faunájában a tipikusan hegyvidéki fajok (*Agabus biguttatus*, *Anacaena globulus*, *Hydroporus memnonius*, stb.) és a kifejezetten alföldön gyakori fajok (*Hydroporus fuscipennis*, *Agabus uliginosus*, *Agabus labiatus*, *Graptodytes granularis*, stb.) érdekes keverékét találjuk együtt, sokszor egyazon ponton.

Faunisztikai szempontból kiemelendő a *Dytiscus latissimus*, az *Agabus fuscipennis*, az *Ilybius subaeneus*, a *Hygrotus decoratus*, a *Hydroporus discretus*, a *Hydroporus nigrita*, a *Hydroporus memnonius* és az *Orectochilus villosus* előkerülése (vö. fajjellemzések).

A gyűjtött fajok közül Rakaca-patakvidék faunájára 53 faj bizonyult újnak. Minden eddig ismert fajt sikerült begyűjtenünk, így a területről ismert fajok száma jelenleg 64.

A megtalált fajok és előfordulási helyeik jegyzéke

A fajok ismertetésénél terjedelmi okokból csak az elterjedésükre és a magyarországi gyakoriságukra vonatkozó információkat közöljük, élőhelyigényükről és életmódjukról részletes információk találhatóak CSABAI (2000), illetve CSABAI és munkatársai (2002) dolgozatában.

HALIPLIDAE

Halplus fluvialis Aubé, 1836 — Kecses víztaposó — Palearktikus elterjedésű faj. Hazánkban mind az Alföldön, mind hegyvidéken gyakori. — Rakaca-patak (Meszes), Rakaca-patak (Szalonna), Rakaca-víztároló A (Szalonna), Rakaca-víztároló B (Szalonna).

Halplus heydeni Wehncke, 1875 — Heyden -víztaposó — Európa legnagyobb részén elterjedt és gyakori. Hazánkban a síkságtól a hegyvidékig mindenhol előfordul, igen gyakori. — Martonyi patak (Szalonna), Rakaca-patak (Büttös), Rakaca-patak (Meszes).

Halplus immaculatus Gerhardt, 1877 — Csikos víztaposó — Elterjedési területe nyugaton Nagy-Britanniáig, északon Dél-Norvégiáig és Svédorszáig, délen Spanyolországig, Ausztriáig és Magyarorszáig terjed. Keleten Északkelet-Szibériáig hatol. Az ország egész területén elterjedt, hegyvidéken ritkább. — Rakaca-víztároló A (Szalonna), Rakaca-víztároló B (Szalonna).

Halplus laminatus (Schaller, 1783) — Sávosnyakú víztaposó — Nyugati palearktikus faj. Elterjedési területe Európán át keleten a Független Államok

Közösségének nyugati részéig, délen Észak-Afrikáig terjed. Hazánkban inkább síkságon és dombvidéken gyakori. — Rakaca-patak (Meszes). — CSABAI és munkatársai (2001) is közlik a Rakacából (Meszes, Büttös).

Haliplus lineatocollis (Marsham, 1802) — Szürkés víztaposó — Közép-Európában, Dániától Spanyolországig, Olaszországig és Albániáig, Angliától Oroszország európai részéig mindenhol megtalálható. Domb- és hegyvidékeink nem ritka lakója. — Rakaca-patak (Büttös).

Haliplus ruficollis (De Geer, 1774) — Vörhenyes víztaposó — Egész Európában elterjedt, elsősorban állóvizeket kedvelő faj. Hazánkban az egyik leggyakoribb víztaposó. — Rakaca-patak (Büttös).

Peltodytes caesus (Duftschmid, 1805) — Zömök víztaposó — Egész Európában elterjedt és gyakori. Síkságon és dombvidéken igen gyakori, hegyvidéken előfordulása szórványos. — Rakaca-patak (Meszes). — CSABAI és munkatársai (2001) is közlik a területről (Bátor-patak (Rakaca)).

DYTISCIDAE

Dytiscus marginalis Linnaeus, 1758 — Szegélyes csikbogar — Szélesen elterjedt palearktikus faj. Elterjedési területe magába foglalja Európa nagy részét, keleten egészen Japánig terjed. Magyarországon igen gyakori. — Janka-patak déli része (Szászfa), "Kadobeci-völgy patakja" (Rakaca), Rakaca-patak (Büttös). — CSABAI és munkatársai (2001) is közlik a területről (Rakaca-patak Meszes). Endes M. a Rakaca-víztárolón észlelte (in. verb.)

Dytiscus latissimus Linnaeus, 1758 — Nyugati palearktikus faj, elterjedési területe Közép- és Észak-Európától Nyugat-Szibériáig terjed. A közép-európai populációk a kihalás felé haladnak, a legtöbb országból nincs recens adat. Magyarországról alig néhány helyről ismerjük: Mohos-tó (Kállósején), Nehézipari Egyetem (Veszprém, szökőkút), Városliget (Budapest), valamint két megfigyelési adata van a Balatonból és a Dunából (Csopak, Nagymaros) (ÁDÁM 1992). A faj a Berni Konvenció hatálya alá tartozik (HELSDINGEN et al. 1996), Magyarországon védett, eszmei értéke 50000 Ft. — "Sas-patak rétje". (Tornaszentjakab, Dr. Szabó Sándor gyűjtése, akinek az adat közlésének szíves átengedéseért ezúton fejezzük ki köszönetünket).

Hydaticus transversalis (Pontoppidan, 1763) — Harántsávós mocsárcsikbogar — Nyugati-palearktikus faj, elterjedési területe keleten Nyugat-Szibériáig és Kisázsiaig terjed. Magyarországon gyakori faj. — Rakaca-patak (Meszes).

Agabus biguttatus (Olivier, 1795) — Pataki gyászcsikbogar — Szélesen elterjedt palearktikus faj. Szinte egész Európában, Ázsiában és Észak-Afrikában honos. Magyarország hegyvidékein nem ritka. — Rakaca-patak (Szemere)

Agabus bipustulatus (Linnaeus, 1767) — Gyakori gyászcsikbogar — Szélesen elterjedt palearktikus faj. Ismerjük Észak-Afrikából, Európa teljes területéről, Grönlandról, Kis-Ázsiából. Elterjedési területe keleten Délnyugat-Szibériáig és Kínáig terjed. Magyarországon állandó állóvizekben és hegyvidéki patakokban gyakori, időszakos vizekben sem ritka, alkalmanként homokos, iszapos aljzatú, áramló vizekből is előkerül. — Barakonyi-patak (Rakacaszend), Bátor-patak (Felsőgagy), Janka-patak déli része (Szászfa), "Kadobeci-völgy

patakja" (Rakaca), Rakaca-patak (Büttös), Rakaca-patak (Meszes). — CSABAI és munkatársai (2001) is közlik a területről ("Keresztétei patak"- Keresztéte)

Agabus chalconatus (Panzer, 1797) — Rezes gyászciskibogár — Nyugati palearktikus faj, elterjedési területe Észak-Afrikától Nagy-Britanniáig és Skandináviáig, Keleten Kis-Ázsiáig és a Kaukázusig húzódik. Hazánkban nem mondható gyakorinak. — Bátor-patak (Felsőgagy), Janka-patak déli része (Szászfa).

Agabus fuscipennis (Paykull, 1798) — Vöröslábú gyászciskibogár — Holarktikus faj. Palearktikus elterjedési területe Angliától Skandinávián, Németországon, Ausztrián át egészen Kelet-Szibériáig húzódik. Magyarországon az elmúlt évben került elő először az Aggteleki Nemzeti Park területén Trizs mellett. Ezen felül Eger és Gyöngyössolymos mellől ismerjük még (CSABAI és HUBER 2001, CSABAI et al. 2001). — Janka-patak déli része (Szászfa).

Agabus paludosus (Fabricius, 1801) — Barnaszárnyú gyászciskibogár — Nyugati-palearktikus faj. Megtalálható Európa legnagyobb részén, keleten a Kaukázusig és Nyugat-Szibériáig hatol. Áramló vizek jellemző faja, hazánkban főképp erdős hegy- és dombvidékek iszapos medrű patakjaiban, kis folyókiban él. A síkságokon előfordulása szórványos, kifejezetten ritka. — Bátor-patak (Felsőgagy), Rakaca-patak (Büttös). — CSABAI és munkatársai (2001) is közlik a területről (Bátor-patak /Rakaca/)

Agabus uliginosus (Linnaeus, 1761) - Réti gyászciskibogár — Szélesen elterjedt palearktikus faj. Hazánkban az Alföldön gyakori. — Janka-patak déli része (Szászfa), "Kadobeci-völgy patakja" (Rakaca).

Agabus undulatus (Schränk, 1776) — Harántsávú gyászciskibogár — Közép- és észak-európai faj, elterjedési területe Franciaországtól, Ausztriától Nagy-Britanniáig, Dél-Skandináviáig és Oroszorszáig, keleten Kirgíziáig húzódik. Az állandó vizek lakója, hazánkban a hegyvidékeken és a síkságon is gyakori. — Martonyi patak (Szalonna). — CSABAI és munkatársai (2001) is közlik a területről (Bátor-patak /Gagybátor/).

Ilybius fuliginosus (Fabricius, 1792) — Szegélyes orsócsikibogár — Szélesen elterjedt palearktikus faj. Magyarországon mindenhol gyakori. — "Keresztétei" patak (Szászfa), Perecsei-patak (Perecse), Rakaca-patak (Büttös).

Ilybius quadriguttatus (Lacordaire, 1835) — Gyakori orsócsikibogár — Európai faj. Elterjedési területe keleten a Fekete-tengerig húzódik. Magyarországon az alföldeken és a dombvidékeken a leggyakoribb *Ilybius-fa*. — Barakonyi-patak (Rakacaszend).

Platambus maculatus (Linnaeus, 1758) — Tarka csikibogár — Elterjedési területe magába foglalja Európa legnagyobb részét, Kis-Ázsiát és Nyugat-Szibériát. Magyarországon a neki megfelelő élőhelyeken gyakori. — Debréte-patak (Rakacaszend), Kányi-patak (Büttös), "Keresztétei" patak (Szászfa), Perecsei-patak (Perecse), Rakaca-patak (Büttös), Rakaca-patak (Krasznokvajda), Rakaca-patak (Meszes), Rakaca-patak (Szalonna), Rakaca-patak, Mély-árok (Rakacaszend), "Sas-patak rétje (Tornaszentjakab). — CSABAI és munkatársai (2001) is közlik a területről (Rakaca-patak /Büttös, Meszes/).

Rhantus bistriatus (Bergsträsser, 1778) — Sávosnyakú particsikibogár — Szélesen elterjedt palearktikus faj, Magyarországon mindenhol ritka. — "Kadobeci-völgy patakja" (Szászfa).

Colymbetes fuscus (Linnaeus, 1758) — Gyakori recéscsikbogár — Szélesen elterjedt palearktikus faj, Magyarországon nagyon gyakori. — Martonyi patak (Szalonna), Rakaca-patak (Meszes). — CSABAI és munkatársai (2001) is közlik a területről (Sas-patak Tornaszentjakab)

Laccophilus hyalinus (De Geer, 1774) — Cirpelő bukóbogár — Palearktikus faj, az északi területek kivételével mindenhol megtalálható. Hazánkban sem mondható ritkának. — Rakaca-patak (Meszes), Rakaca-patak (Szalonna).

Laccophilus minutus (Linnaeus, 1758) - Néma bukóbogár — Szélesen elterjedt palearktikus faj. Hazánkban kifejezetten gyakori, a hegyvidékektől a síkságokig mindenhol nagy tömegben. — Janka-patak déli része (Szászfá), Rakaca-patak (Büttös), Rakaca-víztároló A (Szalonna), Rakaca-víztároló B (Szalonna). — CSABAI és munkatársai (2001) is közlik a területről (Bátor-patak /Rakaca/)

Laccophilus poecilus Klug, 1834 — Tarka bukóbogár — Az legészakibb területek kivételével az egész palearktikumban elterjedt. Hazánkban nem ritka. — Rakaca-víztároló B (Szalonna).

Hydroglyphus geminus (Fabricius, 1792) — Gyakori parányicsikbogár — Szélesen elterjedt palearktikus faj, Magyarország egyik leggyakoribb vízbogara. — Janka-patak déli része (Szászfá), "Kadobeci-völgy patakja" (Rakaca), Rakaca-patak (Meszes).

Graptodytes granularis (Linnaeus, 1767) — Zömök csikbogárka — Egész Európában elterjedt, de a déli területeken ritkának számít. Keleten a Kaukázusig ismert. Hazánkban nem ritka. — Rakaca-víztároló B (Szalonna).

Graptodytes pictus (Fabricius, 1787) — Gyűrűs csikbogárka — Észak- és Közép-Európában elterjedt faj. Magyarországon nem ritka. — Rakaca-patak (Meszes).

Hydporus angustatus Sturm, 1835 — Karcsú kiscsikbogár — Elterjedési területe Észak- és Közép-Európától délen Olaszországig és Macedóniáig, keleten Kazahsztánig és Nyugat-Szibériáig terjed. Hazánkban az alföldektől a hegyvidékekig szinte minden víztértípusban megtalálható. — Rakaca-patak (Meszes), Rakaca-patak (Rakacaszend), Rakaca-víztároló B (Szalonna).

Hydporus discretus discretus Fairmaire et Brisout, 1859 — Erdei kiscsikbogár — Főképp mediterrán elterjedésű faj, de helyenként felhatol egészen Skandináviáig is, keleten a Kaukázusig, Iránig ismerjük. Magyarországon mindössze néhány helyről ismert: Darány, Miskolc, Nagyvisnyó, Kőszegi hegység, Siófok, Orfű (CSABAI 2000). — Bátor-patak (Felsőgagy).

Hydporus fuscipennis (Schaum, 1868) — Barnaszárnyú kiscsikbogár — Holarktikus elterjedésű faj. Palearktikus elterjedési területe Németországtól, Ausztriától és Skandináviától Oroszországon keresztül egészen Kamcsatkáig és Japánig terjed. Hazánkban gyakorinak mondható. — Janka-patak déli része (Szászfá), "Kadobeci-völgy patakja" (Rakaca), Rakaca-patak (Büttös), "Sas-patak völgyi rétje" (Tornaszentjakab).

Hydporus memnonius Nicolai, 1822 — Érces kiscsikbogár — Észak-Afrikából és Európa nagy részéről ismert faj. Elterjedési területe keleten Turkesztánig nyúlik. Magyarországon mindössze Aggtelekről, Lesenceistvándról,

Nagykovácsiból és Orfűről (ÁDÁM 1992, GIDÓ 1999, MERKL 1999) ismerjük. — Rakaca-patak (Szemere), "Szemerei rét" (Szemere).

Hydroporus nigrita (Fabricius, 1792) — Fekete kiscsikbogár — Európában szélesen elterjedt, délen magasabb régiókra korlátozódik. Keleten Kazahsztánig és Turkesztánig találták. Magyarországon csak néhány helyről ismert: Kőszeg, Óriszentpéter (ÁDÁM 1992, 1994), de valószínűleg ennél sokkal gyakoribb. — Janka-patak déli része (Szászfa).

Hydroporus palustris (Linnaeus, 1761) — Mocsári kiscsikbogár — Európa-szerte mindenhol elterjedt, ismerjük Kis-Ázsiából, Nyugat-Szibériából is. Dél-Európában ritka. Hazánkban minden álló és lassan áramló vízben előfordul, nagyon gyakori. — Barakonyi-patak (Rakacaszend), Debréte-patak (Rakacaszend), Martonyi patak (Szalonna), Rakaca-patak (Meszes).

Hydroporus planus (Fabricius, 1781) — Gyakori kiscsikbogár — Szélesen elterjedt palearktikus faj. Észak-Afrikában és egész Európában gyakori, keleten elterjedési területe Nyugat-Szibériáig húzódik. Hazánkban a leggyakoribb vízbogárfajok egyike. — Bátor-patak (Felsőgagy), Janka-patak déli része (Szászfa), "Kadobeci-völgy patakja" (Rakaca), "Keresztétei"patak (Szászfa), "Martonyi patak" (Szalonna), Perecsei-patak (Perecse), Rakaca-patak (Büttös), Rakaca-patak (Meszes), Rakaca-patak (Szemere), "Sas-patak völgyi-rétje"(Tornaszentjakab), "Szemerei rét" (Szemere), Viszlói-patak (Viszló).

Hygrotus decoratus (Gyllenhal, 1808) — Keresztes aprócsikbogár — Nyugati -palearktikus faj. Elterjedési területe Nagy-Britanniától és Portugáliától egészen Nyugat-Szibériáig húzódik. Magyarországon az utóbbi időben több helyről előkerült, mégis ritkának számít. — Rakaca-víztároló B (Szalonna).

Hygrotus impressopunctatus (Schaller, 1783) — Barázdás aprócsikbogár — Holarktikus elterjedésű faj. Észak-Amerikában transzkontinentális elterjedésű. Palearktikus területe az Ibériai félszigettől, Nagy-Britanniától és Skandináviától Észak-Kínáig, Japánig és Kamcsatkáig terjed. Magyarországon igen gyakori. — "Kadobeci-völgy patakja" (Rakaca), Rakaca-patak (Meszes), Rakaca-víztároló B (Szalonna).

Hygrotus inaequalis (Fabricius, 1776) — Gyakori aprócsikbogár — Szélesen elterjedt palearktikus faj, Magyarországon gyakori. — Rakaca (Meszes), Rakaca-víztároló A (Szalonna), Rakaca-víztároló B (Szalonna).

Hyphydrus ovatus (Linnaeus, 1761) — Gyakori gömbcsikbogár — Európai faj, keleten Kis-Ázsiáig és a Bajkál-tóig hatol. Magyarországon gyakori, az Alföldön helyenként tömeges. — Rakaca-patak (Meszes), Rakaca-víztároló B (Szalonna).

NOTERIDAE

Noterus clavicornis (De Geer, 1774) — Szélescsápú merülőbogár — Egész Európában előfordul. Hazánkban mindenhol közönséges. — Rakaca-patak (Meszes), Rakaca-víztároló A (Szalonna), Rakaca-víztároló B (Szalonna).

Noterus crassicornis (O.F.Müller, 1776) — Keskenycsápú merülőbogár — Elterjedése hasonló az előző fajéhoz, hazánkban igen gyakori. — Rakaca-patak (Meszes), Rakaca-víztároló A (Szalonna), Rakaca-víztároló B (Szalonna). — CSABAI és munkatársai (2001) is közlik a területről (Rakaca-víztároló /Szalonna/).

GYRINIDAE

Gyrinus substratus Stephens, 1829 - Gyakori keringőbogár - Nyugati palearktikus faj, egész Európában elterjedt, elterjedési területe keleten a Kaukázusig, Észak-Afrikából is ismert. Magyarországon a leggyakoribb keringőbogárfaj. — "Kadobeci-völgy patakja" (Rakaca), "Keresztétei" patak (Szászfa), Rakaca-patak (Büttös). — CSABAI és munkatársai (2001) is közlik a területről (Sas-patak /Tornaszentjakab/).

Orectochilus villosus (O.F.Müller, 1776) — Szőrös keringőbogár — Szélesen elterjedt palearktikus faj, Észak-Afrikában is honos. Magyarországról sokáig mindössze Budapestről, Bükkábrányból, a Dráva-síkról, Esztergomból, Mosonmagyaróvárról, Nógrádverőcéről, Pápáról, Rábagyarmatról, Szegedről, Verőcsmarosról és Visegrádról volt ismert (CSABAI 2000). A közelmúltban több hazai vízfolyásból is előkerült: Bodrog, Bódva, Bózsza, Dombó-csatorna, Dráva, Gönci-patak, Kerka, Lajta, Rába, Sajó, Szentgyörgyvölgyi-patak, Tisza, Zala (KOVACS et al. 2000). — Rakaca-patak (Büttös), Rakaca-patak (Szalonna), Rakaca-patak, Barakonyi-patak torkolatánál (Rakacszend).

HYDROPHILIDAE

Coelostoma orbiculare (Fabricius, 1775) — Kétlábú csiborka — Palearktikus elterjedésű faj, Észak- és Közép-Európában gyakori, délebbre ritkább, délen a Balkánig, Keletre Kínáig és Japánig ismert. Magyarországon a neki megfelelő élőhelyeken gyakori. — Rakaca-víztároló B (Szalonna).

Hydrobius fuscipes (Linnaeus, 1758) — Változékony csibor — Holarktikus elterjedésű faj. Magyarországon szinte minden víztípusban gyakori, de sehol sem tömeges. — Janka-patak déli része (Szászfa), Rakaca-patak (Rakacszend), Rakaca-víztároló B (Szalonna).

Limnoxenus niger (Zschach, 1788) — Fekete csibor — Közép- és Dél-Európai faj, Magyarországon és a Mediterráneumban viszonylag gyakori. — Rakaca-víztároló B (Szalonna).

Anacaena globulus (Paykull, 1798) — Sötét kerekcsibor — Palearktikus elterjedésű faj. Észak-Afrikától a 69. szélességi körig mindenhol előfordul. Keleti elterjedési határa bizonytalan. Magyarországon a neki megfelelő élőhelyeken nem ritka. — Barakonyi-patak (Rakacszend), Bátor-patak (Felsőgagy), Debréte-patak (Rakacszend), Martonyi patak (Szalonna), "Kadobeci-völgy patakja" (Rakaca), Kányi-patak (Büttös), Percsei-patak (Percse), Rakaca-patak (Büttös), Rakaca-patak (Krasznokvajda), Rakaca-patak (Meszes), Rakaca-patak (Szalonna), Rakaca-patak (Szemere), Rakaca-víztároló B (Szalonna), Sas-patak (Tornaszentjakab), "Sas-patak rétje" (Tornaszentjakab), "Szemerei rét" (Szemere), Viszlói-patak (Viszló).

Anacaena limbata (Fabricius, 1792) — Gyakori kerekcsibor — Palearktikus faj, elterjedési területe magába foglalja Európát, Észak-Afrikát és a Közel-Keletet. Magyarországon mindenütt nagyon gyakori, de csak 1996 óta publikált adatai tekinthetnek megbízhatónak (vö. *A. lutescens*). — Barakonyi-patak (Rakacszend), Bátor-patak (Felsőgagy), Debréte-patak (Rakacszend), Janka-

patak déli része (Szászfá) "Kadobeci-völgy patakja" (Rakaca), Kányi-patak (Büttös), "Keresztétei" patak (Szászfá), Martonyi patak (Szalonna), Rakaca-patak (Meszes), Rakaca-patak (Szalonna), Rakaca-víztároló B (Szalonna), Viszlói-patak (Viszló).

Anacaena lutescens (Stephens, 1829) — Barnás kerekcsibor — Európai faj. Magyarországon igen gyakori, de kevés adatát ismerjük, mivel csak a közelmúltban nyerte vissza önálló faji státuszát. A régi *A. limbata* adatok egy része erre a fajra vonatkozik, gyakran ezzel együtt fordul elő. — Barakonyi-patak (Rakacaszend), Bátor-patak (Felsőgagy), Debréte-patak (Rakacaszend), Janka-patak déli része (Szászfá), "Kadobeci-völgy patakja" (Rakaca), Martonyi patak (Szalonna), Rakaca-patak (Büttös), Rakaca-patak (Meszes), Rakaca-víztároló B (Szalonna), Sas-patak (Tornaszentjakab), "Sas-patak rétje" (Tornaszentjakab).

Laccobius bipunctatus (Fabricius, 1775) — Kétfoltos pocsolycsibor — Európai faj, mindenhol igen gyakori. — "Keresztétei" patak (Szászfá), Martonyi patak (Szalonna), Rakaca-patak (Büttös), Rakaca-patak (Meszes), Rakaca-patak (Szalonna), Rakaca-víztároló A (Szalonna).

Laccobius minutus (Linnaeus, 1758) — Apró pocsolycsibor — Északi-palearktikus faj, elterjedési területe magába foglalja Európa valamint Közép- és Nyugat-Ázsia legnagyobb részét. Magyarországon közepesen gyakori. — Rakaca-patak (Meszes).

Laccobius sinuatus Motschulsky, 1849 — Feketefejű pocsolycsibor — Közép- és nyugat-európai faj, különösen a nyugati mediterráneumban gyakori. Magyarországon közepesen gyakori. — Rakaca-patak (Büttös).

Laccobius striatulus (Fabricius, 1801) — Termetes pocsolycsibor — Spanyolország kivételével egész Európában előfordul, elterjedési területe keleten a Kaszpi-tengerig húzódik. Hazánkban a síkságokon gyakori. — Rakaca-víztároló A (Szalonna).

Enochrus affinis (Thunberg, 1794) — Apró fakócsibor — Északi-palearktikus elterjedésű faj, keleten a Fekete-tengerig található. Magyarországon gyakorinak mondható. — Rakaca-patak (Meszes), Rakaca-patak (Szalonna), Rakaca-víztároló B (Szalonna).

Enochrus coarctatus (Gredler, 1863) — Kis fakócsibor — Észak- és közép-európai faj, elterjedési területe keleten Szibériáig, délen a Fekete-tengerig húzódik. Magyarországon közepesen gyakori. — "Kadobeci-völgy patakja" (Rakaca), Rakaca-patak (Büttös), Rakaca-patak (Szalonna), Rakaca-víztároló B (Szalonna).

Enochrus fuscipennis (Thomson, 1884) — Barnalábú fakócsibor — Európai faj, nemrég választották el az *E. quadripunctatus*-tól, így minden biztos hazai adata kiemelt jelentőséggel bír. — Rakaca-víztároló A (Szalonna), Rakaca-víztároló B (Szalonna).

Enochrus ochropterus (Marsham, 1802) — Mocsári fakócsibor — Észak- és közép-európai faj, Magyarországon nem ritka. — Rakaca-víztároló B (Szalonna), "Sas-patak rétje" (Tornaszentjakab).

Enochrus quadripunctatus (Herbst, 1797) — Négypettyes fakócsibor — Palearktikus elterjedésű, ubiquista faj, Magyarországon igen gyakori és mindenhol tömeges előfordulású — Janka-patak déli része (Szászfá), Rakaca-

patak (Meszes), Rakaca-patak (Szalonna), Rakaca-víztároló A (Szalonna), Rakaca-víztároló B (Szalonna).

Enochrus testaceus (Fabricius, 1801) — Barna fakócsibor — Európában mindenhol megtalálható, elterjedési területe egészen Közép-Ázsiáig, Szibériáig húzódik. Hazánkban az Alföldön közepesen gyakori, hegyvidéken ritka — Rakaca-víztároló A (Szalonna).

Helochares obscurus (O.F.Müller, 1776) — Sötét laposcsibor — Elterjedési területe magába foglalja Északkelet- és Közép-Európát, a Balkánt. Délnyugat-Európában és az egészen északi területeken hiányzik. Magyarországon gyakori. — Janka-patak déli része (Szászfa), "Kadobeci-völgy patakja" (Rakaca), Rakaca-víztároló A (Szalonna), Rakaca-víztároló B (Szalonna).

Chaetarthria seminulum (Herbst, 1797) — Gömbcsiborka — Palearktikus elterjedésű faj. Hazánkban gyakori, de kis mérete és élőhelye miatt viszonylag ritkán került elő. — Rakaca-víztároló B (Szalonna).

Cymbiodyta marginella (Fabricius, 1792) — Szegélyes csibor — Európai faj, az egészen északi és déli területek kivételével egész Európában megtalálható, keleten a Kaukázusig és Közép-Ázsiáig hatol. Magyarországon gyakori. — Rakaca-patak (Szalonna).

Berosus frontifoveatus Kuwert, 1890 — Tüskés szemescsibor — Palearktikus faj, elterjedési területe Hollandiától Közép-Ázsiáig húzódik. Magyarországon gyakori. — Rakaca-patak (Meszes).

Berosus signaticollis (Charpentier, 1825) — Csikosnyakú szemescsibor — Dél- és középeurópai faj, Magyarországon gyakori, a neki megfelelő élőhelyeken gyakran tömeges. — Rakaca-víztároló B (Szalonna).

IRODALOM

- ÁDÁM, L. 1992. Faunaterületünk ritkább vízibogarai (Coleoptera: Halipidae, Gyrinidae, Dytiscidae, Hydroporidae). Folia ent. hung., 52: 189-236.
- ÁDÁM, L. 1994. A Mátra Múzeum bogárgyűjteménye, Rhysodidae-Gyrinidae (Coleoptera). Folia Hist.-nat. Mus. Matr., 19: 129-136.
- CSABAI, Z. 2000. Vízibogarak kishatározója I. Vízi természet- és környezetvédelem sorozat 15. kötet, Környezetgazdálkodási Intézet, Budapest, 277 pp.
- CSABAI, Z., HUBER A. 2001. Adatok az Aggtelek-Rudabányai-hegyvidék és a Putnoki-dombság vízibogár-faunájához (Coleoptera: Halipidae, Dytiscidae, Noteridae, Gyrinidae, Spercheidae, Hydrochidae, Helophoridae, Hydrophilidae). Folia Hist.-nat. Mus. Matr., 25: 207-226.
- CSABAI, Z., KOVÁCS, T., AMBRUS A. 2001. Adatok Magyarország vízibogárfaunájához (Coleoptera: Halipidae, Dytiscidae, Noteridae, Gyrinidae). Folia Hist.-nat. Mus. Matr., 25: 189-205.
- CSABAI, Z., SZÉL, GY. 1999. Checklist of Spercheidae, Hydrochidae, Helophoridae, Hydrophilidae and Hydraenidae of Hungary (Coleoptera). Folia ent. hung., 60: 213-230.

- CSABAI, Z., SZÉL, GY., GIDÓ, ZS. 2002. Vízibogarak kishatározója II. Vízi természet- és környezetvédelem sorozat, Környezetgazdálkodási Intézet, Budapest (in print).
- DÉVAI, GY., MISKOLCZI, M., TÓTH, S. 1997. Egységesítési javaslat a névhasználatra és az UTM rendszerű kódolásra a biotikai adatok lelőhelyeinél. *Acta Biol. Debr. Oecol. Hung.*, 8: 13-42.
- GIDÓ, ZS. 1999. Vízibogarak faunisztikai és populációbiológiai vizsgálata egy Mecseki élőhelyen. Diplomadolgozat, Janus Pannonius Tudományegyetem, Ökológiai és Állatföldrajzi Tanszék, Kézirat, 42 pp.
- HEBAUER, F., KLAUSNITZER, B. 1998. *Insecta: Coleoptera: Hydrophiloidea (excl. Helophorus)*. In: SCHWOERBEL, J., ZWICK, P. (szerk.): *Süßwasserfauna von Mitteleuropa* 20/7,8,9,10-1., Gustav Fischer Verlag, Jena-Stuttgart-Lübeck-Ulm, 134 pp.
- HELSDINGEN, P.J. VAN, WILLEMSE, L., SPEIGHT, M.C.D. (szerk.) 1996. Background information on invertebrates of the Habitats Directive and the Bern Convention. Part I. Crustacea, Coleoptera and Lepidoptera. *Nature and environment*, No. 79. Council of Europe, Strasbourg, 218 pp.
- KOVÁCS, T., HEGYESSY, G., MERKL, O. 2000. Új és ritka bogarak (Coleoptera) Magyarországról II. *Föl. Hist.-nat. Mus. Matr.*, 24: 197-203.
- MERKL, O. 1999. The species of 35 beetle families (Coleoptera) from Aggtelek National Park. In: MAHUNKA, S. (szerk.): *The Fauna of the Aggtelek National Park I.* 185-200. Magyar Természettudományi Múzeum, Budapest.
- MISKOLCZI, M., DÉVAI, GY., KERTÉSZ, GY., BAJZA, Á. 1997. A Magyarországi helységek kódjegyzéke az UTM rendszerű, 10x10 km beosztású hálótérképek szerint. *Acta Biol. Debr. Oecol. Hung.*, 8: 43-194.